

Több megbecsülést az üzemi könyvtárosoknak

Horváth István, a SZOT Kultúrnevelési Osztály Könyvtár és Ismeretterjesztő Alosztályának vezetője lapunk levelezőinek konferenciáján értékes felszólalásában a szakszervezeti üzemi könyvtárak problémáiról beszélt, miután már ugyanerről a kérdésről szeptemberi számunkban cikket is írt. A kérdés rendkívül fontos, mert ha csak az üzemi könyvtárakat számítjuk, 6000—6500 van az országban. Nincs olyan jelentős üzem, ahol ne lenne üzemi könyvtár. De emellett van mintegy 5800 műhelykönyvtár is. Az összes ilyen könyvtár három és félmillió könyvvel rendelkezik és a munkásszálnak mintegy 30 százaléka olvasója ezeknek a könyveknek. A szakszervezeti könyvtármozgalomban 11.000 ember dolgozik. Ezek közül azonban összesen csak 170 függetlenített könyvtáros van.

Ez utóbbi adat élesen megvilágítja az üzemi könyvtárosok helyzetét és munkáját. Ezren és ezren közülük napi fáradságos munkájuk után állanak oda a könyvespolcokhoz és közvetítik a könyv tanító és üdítő hatását szaktársaik fejébe és szívébe. S mily szívesen teszik. Legyen szabad a hozzánk érkezett levelekből, egyből a sok közül, itt idézni. Oberländer Gyula, az inotai Alukohó könyvtárosa írja: *»Szinte csodálatos az, hogyan vonzódnak a könyvtárhoz az emberek... Soha semmiféle munkát nem szerettem annyira, mint ezt az inotai lümpagyújtogatást a fejekben.«* Ilyen lélekkel, elszánással, áldozatos erővel végzik jobbara munkájukat. Megérdemlik legnagyobb megbecsülésünket és gondoskodó viszonzóteretünket. De ilyen természetű nyilatkozatoknál még jobban megvilágítják igazunkat azok a hozzászólások, sőt panaszok is, amelyeket kérésünkre Horváth István elvtárs cikke kapcsán megírtak.

1. Igen sok esetben egy üzemben belül háromféle könyvtár is működik — szakszervezeti, vállalati-műszaki és pártmunkás könyvtár — és munkájuk nincs kellőképpen összehangolva. Előfordul az is, hogy olyan területen, ahol egy könyvtár is elláthatná a lakosság igényeit, egyidejűleg szakszervezeti és állami könyvtár is működik. A szakszervezeti könyvtármunka területén dolgozók is gondolkoznak azon, hogyan lehetne egyszerűbbé, olcsóbbá, ugyanakkor jobbá tenni a könyvtármunkát. Nagy József Ózdról jól világítja meg ezt a kérdést: *»Az első az üzemek területén lévő könyvtárhálózat ésszerűsítése, melynek helyes megoldása nem kis feladat. Ha takarékosági szempontból vizsgáljuk a kérdéseket, akkor helytelen az, hogy sok üzem területén háromféle könyv-*

tár is működik, megfelelő összehangolás nélkül... Mindhárom könyvtár a beszerzések során sokszor ugyanazokat a könyveket vásárolja meg több példányban. Kik veszik igénybe ezeket a könyvtárakat? A pártmunkás könyvtárat a pártfunkcionáriusoknak csak egy kis töredéke, néhány ember. Ezek is csak az oktatási idény alatt. A műszaki könyvtár olvasó létszámgrafikonja még gyengébben fest: pár mérnök és művezető. A szakszervezeti könyvtár olvasói között viszont az üzemnek csaknem összes dolgozó rétege képviselve van... Az elmondottakhoz még hozzátehetem azt, hogy Ózdon a három könyvtárnak jóformán semmiféle kapcsolatáról nem beszélhetünk... Helyese olyan könyvtárakat fenntartani, melyeket csak néhány ember vesz igénybe? A válasz egyértelmű lehet: nem. Az összevonas tehát mindenképpen helyes.«

2. A szakszervezeti könyvtárak irányítása mind a SZOT-nál, mind a szakszervezetnél számos problémát okoz. A SZOT-ban egy ember foglalkozik ezzel, a szakszervezeti központokban nem is jut e feladatkörre egy egész munkaerő, a szakszervezeti könyvtárfelelősöknek még más feladataik is vannak. Pedig egy-egy szakszervezeti könyvtárfelelősre többszáz könyvtár segítése, ellenőrzése, irányítása tartozik. Maczák Gyula írja a budapesti Fővárosi Kenyérgyárból: *»Mi, üzemi könyvtárosok a SZOT-tól várjuk, hogy egyszer megtarthatnánk az üzemi könyvtárosok kongresszusát és így a felmerülő és elhangzott bírálatok hozzásegítenének bennünket munkánk megjavításához.«* Még erősebben fogalmazta meg panaszát Fekete László, a Soproni Selyempárból: *»Hosszú évek tapasztalata, hogy nincsen összekötő kapocs, vagy egy olyan szerv, amely pontosan irányítana, illetve a hovatartozást megmutatná.«* Nagy József így írja meg véleményét: *»Az irányítás, meg kell őszintén mondani, gyenge. A vidéket a legnagyobb mértékben elhanyagolják. A SZOT Kultúrnevelési Osztályának irányító munkája nemcsak a soronlévő feladatoknak a könyvtárosokkal való megbeszéléséről, de az addigai végrehajtásának ellenőrzéséről is megfeledezett. Ózdon például a SZOT-tól már két és fél éve nem volt lent senki...«*

3. A könyvtárosok általában lelkesen dolgoznak, de szakképzettségük gyakran hiányos és műveltségi színvonaluk nem megfelelő. Ez gátolja őket abban, hogy munkájukat az igényekhez mérten végezzék, az olvasást tudatosan irányítsák. Nem szabad megfeledezniünk a társadalmi munkás könyvtárosok sokezeres tö-

megéről. Oberländer Gyula (Inota) írja: »A szakképzettség kérdése megoldásának legolcsóbb módja a levelezői oktatás, amit minden üzemi könyvtáros részére kötelezővé kell tenni.« Nagy József (Ózd) szerint is »a könyvtárosok szakképzettségének és műveltségének emelése a legfontosabb feladatok egyike. Helyes lenne a szakszervezeti könyvtáraknál is bevezetni a technikai minimum-vizsgát...«

4. Az üzemi bizottságnak rendszeresen kell ellenőriznie a könyvtáros munkáját, annak munkatervét, költségvetését és vásárlási jegyzékét. Megállapítható, hogy az üzemi bizottságok munkájának gyengesége komoly akadálya az üzemi könyvtárak fejlődésének. Fried Vilmos, a Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalattól, szerint »a dolgozók szívesen olvasnának, de nem kapnak könyvet, a könyvtárosnak fogalma sincs mik a jogai és mi a kötelessége, s mennyi pénz jut erre a célra és honnan. A könyveket rosszul választják meg, nem tudnak a dolgozók kívánásának eleget tenni... A SZOT nem foglalkozott eléggé ezzel az igen fontos kérdéssel, a könyvtárakkal.« Lőrincz Lászlóné, a dorogi József Attila Bányász Kultúrotthonból így ír: »Valóban hiba az is, hogy sok üzemi könyvtárban rossz a könyvek aránya, vagyis az ideológiai könyv sokkal több, mint a szépirodalmi.« Nagy József (Ózd) levele szerint: »Ami az üzemi bizottság ellenőrző és irányító munkáját illeti, az nagyon sok kívánnivalót hagy maga után. Ezen a téren a legnagyobb-fokú hanyagság és nemtörődomség mutatkozik. Vagy ha az üzemi bizottság fog-

lalkozik is könyvtári kérdésekkel, akkor is a hozzá nem értés, a lebecsülés azok a »segítsegek«, melyekben a könyvtár részesül.«

5. A szakszervezeti könyvtárhálózat eljutott a fejlődésnek arra a fokára, amikor a könyvtárak számának szaporítása helyett a tartalmi munkára kell elősorbba gondolni. S ez utóbbinak feltételeiről kell mindenekelőtt gondoskodnunk, hogy ne fordulhasson elő, amiről Oberländer Gyula ír Inotáról: »Helyiség van, de állandó költözködés, helyiségsere szintén van.« Fölhangzik Maczák Gyula panasza a Fővárosi Kenyérgyárból: »Gazdasági munkánk mellett kell ezt a komoly munkát elvégezni, márpedig a heti négy óra nem elegendő, hogy ezt lelkiismeretesen el is lássuk.«

Az üzemi könyvtármunkának lelke a könyvtáros. Az üzemi könyvtárosok sokszor igazán hősi erőfeszítéssel dolgoznak azon, hogy mind több és több dolgozó váljék olvasóvá és a könyvek segítségével műveltebb, öntudatosabb, tökéletesebb, egyszóval igaz emberré. Valóban megérdemlik megbecsülésünket és mindazok háláját, akiket annyi fáradsággal és önzetlenül szolgálnak. Befejezésül csak helyeslőleg ismételtetjük Farkas Eszternek, a Csepel Autógyár szakszervezeti könyvtárosának leveléből: »Meg kell találni a módját annak is, hogy üzemi könyvtárosainkat, akik tisztán lelkesedésből, ellenérték nélkül végzik munkájukat, esetenként meg is jutalmazzuk.«

K. J.

A MŰSZAKI KÖNYVTÁROSOK részére hirdett felszabadulási versenybe már eddig 50 vállalat, illetve üzemi szakkönyvtár nevezett be (O. M. K.).

□

A könyvtáros szaktanfolyamon, amelyet a műszaki könyvtárosok részére szerveztek, 76 szakkönyvtáros; a levelező tagozaton pedig 37 vállalati könyvtáros vett részt. A vizsgákra a jövő év tavaszán kerül sor (O. M. K.).

□

A műszaki könyvek segítségével a Mezőháki Állami Gazdaságban Uhrin Imre, Rimóczyk Sándor, Tolnai Gábor és Oskó Ferenc traktorosok, Kapitány István és Mladoveczki János vontatók kiváló eredményeket értek el és sztahanovista kitüntetésre terjesztették fel őket. A kecskeméti Kinizsi Konzervgyárban Mezei Béla csoportvezető, lakatos a szakkönyvek segítségével lett az élelmiszeripar kiváló dolgozója (O. M. K.).

□

Megjelent az Országos Műszaki Könyvtár műszaki folyóiratainak katalógusa az OMK házi sokszorosításában. Ez a belülrendezés katalógus az 1945–54-ig a könyvtárhoz beérkezett és a könyvtárban fellelhető mintegy 3000-féle műszaki folyóirat címét és esetleges címváltoztatását tartalmazza (O. M. K.).

A transzformátor feltalálásának 70. évfordulója alkalmából az Országos Műszaki Könyvtár négy utcai és három emeleti tárlójában kiállítást rendezett a három zsenitárs magyar feltaláló: Zipernovszky Károly, Bláthy Ottó Titusz és Déri Miksa munkásságáról. A kiállítás eredeti fényképanyagot, az első Watt-mértét és egyéb dokumentumokat mutat be és ismerteti a feltalálók egyéb találmányait is, így Zipernovszky villanyvasalóját, a Bláthy-féle áramszámlálót. A kiállításra a könyvtár elkészítette a transzformátorról és feltalálóról szóló bibliográfiát, amelyet az érdeklődők a tájékoztató szolgálatnál megtekinthetnek (O. M. K.).

□

Az »üzemszervezés« tárgykör dokumentálását az Országos Műszaki Könyvtár veszi át a Közgazdasági Dokumentációs Központtól január 1-gyel. Az »Üzemszervezés« című referáló lapot a jövő évben már az Országos Műszaki Könyvtár adja ki (O. M. K.).

□

45–45 pajtás látogatta meg a Százados úti iskolából a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központját. A látogatás után a gyermekek dolgozattal írtak: »Mit láttam, mit tapasztaltam a könyvtárban« címmel. A szervezési munkát a VIII. kerületi Szőrény utcai Könyvtár ifjúsági könyvtárosa végezte (Szabó Ervin K.).